

JOSEP-MARIA TERRICABRAS

L'espanyolisme excloent

Molts accepten que les diferències entre el Principat de Catalunya i Espanya s'han reduït considerablement aquests darrers anys precisament perquè Espanya ha evolucionat molt i s'ha tornat un país modern. No comparteixo gens aquesta idea, que més aviat sembla estranya. I és que és ben estrany, aquí i arreu, que un país que no era modern pugui passar a ser-ho en només deu o dotze anys. Les evolucions històriques acostumen a ser força més lentes.

Els qui accepten que Espanya ha canviat i ja és moderna es deixen endur, segurament, per la febre econòmica, i es pensen que els que passen de pobres a rics també experimenten alhora canvis més profunds i més interessants. No necessàriament. En el sistema capitalista que tenim, algú es pot fer ric en molt poc temps. Aquesta riquesa sobtada, però, no s'hauria de confondre amb altres millores morals, espirituals, culturals o socials que no sempre arriben de bracet dels diners. La gent que es fa rica de cop gairebé sempre continua essent igual que abans –grisa si era grisa, vulgar si era vulgar–, o potser un xic pitjor, perquè ara té un poder barroer que no tenia.

És cert que Espanya s'ha enriquit aquests últims anys. També és cert que, tot i això, encara és a la cua de l'Europa unida. Però la cua d'Europa ja no és una cua qualsevol: certament, comparada amb altres caps i cues de l'economia europea, Espanya comença a fer goig. D'aquí, però, no se'n pot pas treure la conclusió que Espanya hagi canviat profundament, que ja sigui un país modern. De fet, els seus dirigents i –per què no– els milions d'espanyols que els han votat, no semblen pas defensar idees avançades, vull dir, idees útils per als temps que corren, idees que ajudin a viure amb més respecte, més llibertat, més dignitat.

El que resulta significatiu del partit que governa Espanya no és solament la seva política, sinó també el to que gasta en el dia a dia. Sóc dels que donen importància al to, al gest, a la forma, perquè tot això

revela sempre l'actitud, el tarannà de la gent. I el to de l'espanyolisme oficial és d'un nacionalisme clarament excloent. Podria no haver estat així: hi podria haver un espanyolisme que fos respectuós de les diferències, acollidor i dialogant, crític però també autocrític. Podria haver estat, però no ha estat. A Espanya, fa temps que tenim poca sort.

El nacionalisme espanyol oficial és autoritari i excloent, senzillament perquè vol ser hegemònic. És el nacionalisme que es queixava del títol 8 de la Constitució perquè el trobava exageradament autonomista, però que ara el defensa perquè ha descobert que cap article no fa por si el

“El nacionalisme espanyol oficial és autoritari i excloent, senzillament perquè vol ser hegemònic”

primer ja parla només de “la nació espanyola”. Des de la primera ratlla constitucional, es nega l'estat plurinacional. Per això els nacionalistes espanyols es gronxen en l'article primer i neguen qualsevol remota possibilitat ni tan sols de parlar d'una articulació política diferent de l'estat. Fa ben poc, amb el to arrogant i descortès que acostuma a gastar, el senyor Aznar s'ha referit a la proposta política del lehendakari Ibarretxe qualificant-la de “*desvarío de unos fanaticos*”.

La gràcia de tot plegat és precisament aquesta: com que de nació només n'hi ha una, l'espanyola, els que la defensen no

són nacionalistes, sinó patriotes. En canvi, tots els que parlen d'alguna altra nació que no sigui l'espanyola, són uns nacionalistes. I llavors resulta que els patriotes espanyols –que volen ficar tothom dins el seu sac– es presenten com a integradors, mentre que els altres nacionalistes –que respecten les diferències nacionals– són titllats d'excloents. Al llenguatge, se li poden fer coses ben estranyes. Perquè, qui és l'excloent: aquell que exigeix que els altres s'ajupin i que, si no, els margina, o aquell que reclama que ningú no s'hagi d'ajupir?

De moment, però, les coses van així de malament: amb les matrícules dels cotxes i amb les seleccions esportives, amb la concentració de poder econòmic i administratiu a Madrid, amb els papers de Salamanca, amb les lleis educatives i laborals o amb l'obsessió malaltissa contra el PNB, que és l'objectiu principal de la llei de partits i de tota la guerra mediàtica al País Basc. I, per acabar-ho d'adobar, la insistència en els símbols, que el nacionalisme espanyol exalta, però que vol negar als altres, precisament perquè sap que són molt importants. Dos símbols principals són l'himne i la bandera. Fa temps que es va parlar de buscar una lletra a l'himne espanyol que fos menys rànica que la de Pemán. De segur que hi deuen treballar. Un dia d'aquests, voldran que l'aprenuem. I la bandera, és clar. Diu que cada mes en desplegaran una a Madrid, per voluntat expressa del senyor Aznar: una bandera de 21 per 14 metres (ai, el sagrat número 7!), i amb un pal de 50 metres (potser en reverència als 50 estats nord-americans?).

No es pot pas dir que tot plegat respongui a un nacionalisme modern. Ni de gaire bon gust, ben mirat. Amb tant d'ofegament polític, només faltava que ens volguessin embolicar amb la bandera. El nacionalisme espanyol continua sense treva: “*Banderas al viento...*”

Catedràtic de filosofia de la Universitat de Girona